

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . . 240 K
mesečno 20
za tuzemstvo . . . 600
Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . . . K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . . .

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 18/1
Telefon št. 72
Upravištvo:
Trsnerova ulica št. 4
Telefon št. 36
Račun kr. post. ček. urada
št. 11.842.

Ljubljana, 23. januarja.

V nedeljo zjutraj je umrl papež Benedikt XV. v 69. letu svoje starosti. Njegovo meščansko ime je bilo Jakob della Chiesa. Rojen 24. oktobra 1853. je bil po tradiciji aristokratske svoje rodbine določen za cerkveno diplomatično službo. V to svrhu je dovršil pravne in bogoslovne študije in je najprvo služboval pri nuncijaturi v Madridu. Od tam ga je kardinal Rampolla pozval v vatikansko državno tajništvo, kjer je ostal nazadnje kot ravnatelj pisarne tujih še pol Rampollinovi naslednikom Merry del Valom. L. 1907. je bil imenovan za nadškofa v Bologni in na tem mestu je leta 1914. štiri mesece pred smrtjo Pija X. dobil rdeči kardinalski klobuk. Papež Pij X. je umrl ob začetku svetovne vojne. Katoliški cerkvi je bilo treba poglavarja, ki bi bil sposoben, da spretno krnari njeno lažjo mal Scilo in Karibde obeh sovražnih taborov, ki sta se dvignila drug proti drugemu na šveljenje in smrt. Konklave se je končno odločil za kanonično najmlajšega kardinala, katerega politično in diplomatično sposobnostjo so bile na zelo dobrem glasu. Jakoba della Chiesa, ki je bil izvoljen 3. septembra 1914.

Benedikt XV. je bil političen papež. Svetovna vojna je ogrozila marsikatero pozicijo Svete stolice, toda nikoli je tudi možnost, da se mednarodni ugled in avtoriteta poglavarja katoliške cerkve dvigneta in utrdita. Na karitativnem polju jo imel Benedikt XV. uspehov. Njegove akcije za izboljšanje vjetnikov in za lajšanje bede prebivalstva, ki je bilo neposredno prizadeto p. vojnih dogodkih, zlasti tudi za gladno dečo, so našle nekaj odziva, čeravno so daleč znošajala za pričakovani. Na političnem polju mu sreča ni bila mila. Njegovi opetovani mirovni pozivi so bili diplomatično spretno geste, ki niso ojačile avtoritete papeške stolice do one višine, da bi bil mogel Benedikt XV. zadostiti svoj največji ambiciji: dvigniti papežtvo zopet na zvišeno pozicijo arbitra med narodi in nad narodi. Vojnujoče se države so predvsem dobro občutilo notranjo slabost papeževne politike: s srecem in dušo Italijan je Benedikt XV. želel svoji domovini zmago in uresničenje njenih nacionalnih aspiracij; dobro se zavedajoč, da je v habshurški dinastiji ogrožen glavni in zadnji stebel politične moči papeštva v Evropi, je bil eden njegovih glavnih ciljev, spasiti Avstrijo. Od zmagujoče Avstrije je upal, da bo rešila tudi rimsko vprašanje ter vrnila papeštvo izgubljeni »zemeljski raj« — papeško državo. Avstrija in Nemčija sta nekaj časa sami vzdržavali to papeževno nado. Znanje so razne intrige, ki so se takrat vršile v Vatikanu. Do zadnjega je Avstrija upala, da se bo mogla papeža poslužiti kot posrednika in iz nedavno objavljenih spominov zadnjega avstrijskega ministrskega predsednika Lammascha vemo, da je prvi veliki poskus Avstrije, rešiti se iz vojne potopa, računal na papeževno pomoč. Poskus je ostal neizvršen, ker je Amerika papeževno posredovanje gladko odklonila.

Po zlomu je papež z vso umetnostjo svojega nespornega diplomatičnega daru poskusil izvojevati dostop na mirovno konferenco. Ni se mu posrečilo — svet rad prepušča cerkvenim glavarjem brigo za duše, ni pa več pri volji dovoliti, da se vmešavajo v stvari, ki niso v neposredni zvezi z nebesi. Dokaz je politične inteligence Benedikta XV., da ga pariški poraz, katerega glavna povzročitelja sta bila Italija in Francija, ni oplasil. Sedaj, ko je padla Avstrija in z njo glavna opora papeške politike, je napel vse svoje sile, da obnovi normalne, tako dolgo prekinjene odnošaje baš s tema dvema državama, katerih prebivalstvo je po ogromni večini katoliško. S Francijo se mu je posrečilo. Ni še dolgo temu, ko plapolala v Parizu zopet belo - rumena zastava na papeški nuncijaturi. Najzorečnejša želja, mir v Vatikanu s Kvirinalom, je ostala neizpolnjena. Benedikt XV. jo je na smrti postalji še enkrat formuliral kot svoj politični testament.

Benediktovo avstro - italofilstvo je bilo merodajno tudi za njegovo stališče napram Jugoslovanom med vojno in po vojni. Benedikt je ostal nepopustljiv v vprašanju slovenskega bogoslužja, njegova cerkvena politika v zasadenem ozemlju je bila napram našemu narodu naravnost fašistovska. In čim večjo gorečnost je kazal, da ukine vsako jurisdikcijo jugoslovanških škofov nad ozemljem, ki ni pripadlo naši državi, spomnimo se le afere njegovega reškega delegata Constantinija. tam boji le bil malomaren

Papež Benedikt XV. na mrtvaškem odru

ZALOVANJE V RIMU. — PRIPRAVE ZA VOLITEV NOVEGA PAPEŽA. — ZASTOPNIK ITALIJSKE VLADE PRVIČ V VATIKANU.

Rim, 23. januarja. Papež Benedikt XV. je umrl v nedeljo zjutraj ob 6.

Rim, 23. januarja. (Izv.) Vso noč od sobote na nedeljo je bila zbrana pred Vatikanom velika množica ljudi, ki je čakala na poročila o papežu. Poročila so prihajala redko vsako uro. Ob pol dveh je prišel iz palače dr. Batistini, ki je izjavil, da bo nastopila katastrofa vsak hip. Ljudje so se nato podali v velikem številu v razne cerkve, kjer so se brale za umirajočega cerkvenega poglavarja maše.

Poleg papeške bolniške sobe je bral mašo mons. Migone, ki je pri tem papežu še enkrat obhajal. Maši so prisostvovali vsi navzoči kardinali in vatikanski dostojanstveniki. Vest o papeževi smrti se je raznesla po vsem Rimu že v prvih jutranjih urah. Večina časopisov je izdala posebne izdaje. Cerkev in cerkvena poslopja so izobesile črne zastave, kar je storilo tudi mnogo privatnikov. Pri Vatikanu akreditirani zastopniki tujih držav so obvestili o smrti svoje vlade. Poseben odposlanec Vatikanu je sporočil vest o smrti papeža tudi italijansko vlado, ki je odredila vse, kar je potrebno za svobodo novih volitev.

Vlada je dalje naročila, da izvesijo žalne zastave tudi državna poslopja in da ostanejo v znak žalosti danes šole zaprte. Truplo pokojnega papeža Benedikta so včeraj zjutraj v spremstvu vatikanskih dostojanstvenikov in diplomatskega zbora prepeljali v cerkev sv. Petra in je položili tamkaj v kapeli svetih zakramentov

na mrtvaški oder. Ogromne množice naroda so drvele danes ves dan v cerkev. Danes dopoldne se je sestel prvokrat sveti kologij, da prevzame provizorično papeške posle. Kardinal Gaspari je uradno notificiral papeževno smrt vsem vladam, nato pa izročil svoje posle komornemu svetu.

Papeževno oporoko so odprli takoj po njegovi smrti. Papež izraža željo, naj se njegovo truplo ne balzamira in se pokopje v kriпти cerkve sv. Petra poleg Leona XIII. in Pija X. Svoje nepremičnine v svoji domačiji pri Genovi je zapustil nečaku. Dalje je izrazil papež željo, da naj bo njegovo truplo v pontifikalni obleki razstavljeno tri ure na papežem prestolu, nato pa dva dni v cerkvi sv. Petra.

Včera popoldne je obiskal Vatikan tudi italijanski minister za poljedelstvo Maura, ki se je informiral o stanju papeževnega zdravja. Njegov obisk v Vatikanu je napravil precejšen vtis, zakaj prvič po dolgem času je zopet italijanski minister službeno posetil Vatikan. Minister Maura je član ljudske stranke.

Priloge za volitev novega papeža so se že pričele. Kakor je sedaj določeno, se dne 1. februarja zberejo kardinali h konklavi, ki se prične dne 2. februarja. Tesarji in zidarji so že pridno na delu in bodo stali stroški poldrug milijon lir. V kuloarjih in po koridorjih Vatikanu se čujejo prvi glasovi o volitvi novega papeža. Predvsem se imenujejo štiri imena: Ratti, Ragonesi, Laurenti in Lafontaine.

Zifa se vrača na Madeiro

SKOZI PARIZ NI SMELA.
Pariz, 23. januarja. «Matin» poroča: Bivanje bivše cesarice Zite v Švici so zvezne oblasti vesled note poslaniške konference skrajšale za deset dni. Bivšo cesarico so prepeljali v zaprtem vozu do švicarske meje, kjer je oddelek vojakov bivši cesarici onemogočil vsakršno občevanje z zunanjim svetom. Ko je Zita došla v

Bordeaux, jo je sprejel Sikst Parmški. Zita je dobila na telefonsko vprašanje od ministrstva zunanjih poslov dovoljenje, da ostane do danes popoldne v Bordeauxu, odkoder bo nadaljevala potovanje v Španijo. Bivšo cesarico je povabil kralj Alfonz, naj bo nekaj dni njegov gost.

Ameriški pogoji za udeležbo v Genovi

Washington, 23. januarja. (Izv.) Združene države so storile za soudeležbo na konferenci v Genovi sledeče pogoje:
1.) Ustavitev inflacije bankovcev.
2.) Vzpostavitev ravnotežja v proračunih evropskih držav.
3.) Ureditev nemških reparacijskih brežen v okviru mej, ki odgovarjajo nemški plačilni zmožnosti.
4.) Zmanjšanje izdatkov evropskih držav za orodje.
Vodja ameriške delegacije bo trgovinski minister Herbert Hoover.

ANTANTA PROTI MADŽARSKI.

Pariz, 23. januarja. Veleposlaniška konferenca je sklenila pooblastiti zastopnike zaveznih držav v Budimpešti, naj opozore madžarsko vlado na to, da se drži vojaških določb trianonske pogodbe, zlasti onih, ki se nanašajo na odpravo vojaške službe, odpust gozdnih čuvajev itd.

KITAJSKO VPRAŠANJE.

Washington, 23. januarja. (Izv.) Pogajanja o predlogu državnega tajnika Hughesa, naj se potom razsodišče določi veljavnost do sedaj obstoječih inozemskih koncesij s Kitajsko, so se na washingtonski konferenci vsled odpora angleških, japonskih in francoskih delegatov izjalovila, nakar je tudi ameriška delegacija odstopila od svoje zahteve. V japonskih krogih se smatra to kot priznanje japonskih predpravil na Kitajskem

tam, kjer se je šlo za odpravo jurisdikcije inozemskih (madžarskih) škofov nad jugoslovanškim teritorijem. Jasno je papež kazal, da Jugoslavija in jugoslovanstvo ljudstvo njegovemu očetovskemu sreču ne stoji preblizu. Pretresljiva spomenica, ki so jo lani poslali v Rim jugoslovanski katoliški duhovniki neodrešene domovine, je strašna obtožba vatikanske politike napram našemu narodu.

S papežem Benediktom XV. je legel v grob eden izmed onih mož, ki so imeli sposobnosti, da dvignejo sijaj katoliške cerkve kot politične organizacije. Toda čas je drugi. Potlični papeži nimajo več sroče. Bilanca vladavine Benedikta XV. končuje z velikim deficitom navale vsem vrlinam. ki so dišile pokojnega poglavarja katoliške cerkve.

Obupni gospodarski položaj Avstrije

Dunaj, 23. januarja. (Izv.) Avstrija je zopet v težki gospodarski krizi. Splošni vtis, ki ga je nudila današnja borza, je, da je izgubil trg vsako smernico. Devizni tečaj, ki so se smatrali še pred par dnevi nemogoči, so dosegli danes naravnost neverjetne višine: dolar nad 10.100 K, češka krona do 200 K, Curih 2000 K in celo marka je poskočila na 50 K. To so fantastični kurzi, ki onemogočujejo vsak gospodarski razvoj.
Polom Gürtlerjeve finančne politike je na vidiku. Nobena njegova odredba ni imela niti najmanjšega vpliva na izboljšanje avstrijske valute. Olprava državne podpore za nabavo živil ni zmanjšala deficita. Cela vrsta industrijskih obratov je zašla že v skrajno kritičen položaj, mnogim pa še grozi polom.

Najhujši udarec je doživel avstrijski trg vsled naglega naraščanja češke krona v Curihu, ki bo kmalu narasla na 10. To pomeni, da bo uvoz češkega premoga in slatkorja, na kar je Avstrija tako silno navezana, kmalu zaprt. Tudi napoved, da dobi Avstrija na Češkoslovaškem kredit v znesku 500 milijonov Kč, ni imela niti najmanjšega vpliva na trg. Pomoči od zapadnih velevlasti pa tudi nikdo več ne pričakuje. Avstrija se nahaja v silno težki gospodarski krizi, iz katere ne ve izhoda.

UKINJENJE DOPISNEGA URADA.

Zagreb, 23. januarja. (Izv.) Z ozirom na napovedano ukinitje dopisnega urada v Ljubljani se je vaš korrespondent obrnil na pokrajinskega namestnika Demetrovita, kaj bo z zagrebškim novinskiim uradom, ki je bil kakor ljubljanski dopisni urad črtan z bučžeta ministrstva notranjih zadev za leto 1922. Pokrajinski namestnik je odgovoril, da so sprejete dvajsetine za januar in februar, ki vsebujejo tudi postavke za novinski urad (tudi za dopisni urad) in da vsled tega novinski urad s 1. februarjem ne preneha. Do konca februarja se bo vprašanje moralo urediti na drug način.

PETDINARSKI BANKOVCI.

Beograd, 23. januarja. (Izv.) Finančni minister je odredil, da morajo davčni uradi tudi še naprej sprejemati petdinarske novčanice.

Občinske volitve v Trstu Poraz fašistov v Gorici

Trst, 23. januarja. (Izv.) Včerašnje občinske volitve v Trstu so se vršile v znamenju bojkota volilcev, od vseh volilcev jih je volilo c 46,8 % — in v znamenju terorizma od strani fašistov, ki so zlasti v okolici s silo razganjali slovenske volilce. Zato je bilo na Opčinah, kjer je 710 volilcev, oddanih le 247, v Gropadi kjer je 646 volilcov samo 138 glasov. Tudi v Barkovljah so razganjali Slovence, navzlic temu je neverjetno poročilo tamonjnega volišča, da sta bila oddana le dva slovenska glasova. Po dosedaj znanih rezultatih sta se dobro držala sv. Ivan in Skedenj. Splošen vtis je, da pomenjajo volitve poraz fašistovsko-nacionalističnega bloka.

Trst, 23. januarja. (Izv.) Danes zvečer znani rezultati občinskih volitev v Trstu so naslednji: Volilcev 56.343, oddanih 26.363. Slovenci 2051, nacionalistični blok 11.230, komunisti 4057, republikanci 3186, socialisti 2034, klerikalci 621, meščani 452. V dveh sekcijah izid še ni znan.

VOLITVE V PULJU.

Paull, 23. januarja. (Izv.) 43 občinskih svetnikov je izvoljenih iz laške meščanske liste, dva so dobili komunisti.

Kraljica Marija o zaroki svoje hčerke

KRALJICA IN PRINCEZINJA PRIDETA V DALMACIJO. POROKA BO NA VELIKO NOČ.

Beograd, 23. januarja. Dopisnik «Politike» javlja iz Bukarešte: Že pri posetu v Sinaji sem prosil Nj. Vel. kraljico Marijo, da naj kot mati pove kaj o možitvi svoje hčere. Kraljica Marija mi je dala pismo, da ga objavim kot izraz njenih čustev napram svojem bodočemu zetju in narodu kraljevine SHS, katerega kraljica bo v kratkem postala njena hčerka. Kraljica Marija, o kateri je znano, da je imela v vojni veliko ulogo v Romuniji, uživa neomejeno zaupanje pri romunskem narodu in tudi na zapadu se ceni njena visoka sposobnost. V kratkem bo posetila Beograd in Dubrovnik in nekoliko časa ostala na obali našega Jadrana. Zato je, dasi je že sicer zelo odlična poznavalka naše zemlje, začela še natančneje proučavati geografske razmere krajev, katere bo posetila.

Pismo se glasi:
«Velika radost, ki jo občutim, ko vem, da se bo naša ljubljena hčerka omožila z možem, kateremu se ves svet divi kot hrabremu vojaku in velikemu patrijotu, je povečana s srečo, ki jo bo dal ta radostni dogodek našima dvema narodoma. Moja hčerka je navajena dela in bo vse svoje sposobnosti posvetila lepi zemlji, ki je toliko trpela, z vsem žarom svojega srca, vedno pripravljena, da olajša budo. Srečna bo, da bo delala za vaš narod in da razvije sijajne sposobnosti, katere ima, s pospeševanjem umetnosti in pozicije, posebno glasbe in narodne poezije, ki jo je vedno posebno očarala. Velika njena želja, ko vrikle k vam, bo posebno, da bo soudeležovala s kraljem, svojim prihodnjim možem, vedoč, koliko je trpel, kako

PORAZ FASISTOV V GORICI.

Gorica, 23. jan. (Izv.) Volilo je 60 odst. volilcev. Volitve so potekle mirno. Grupo di azione Friulano, s katero so tudi Slovenci glasovali, je dobila 32 občinskih svetnikov, fašistovski Comitato Cittadino le 8 svetnikov. Slovenci dobijo na podlagi kompromisa v Gorici samostojno slovensko ljudsko šolo. V kontrolo glasov so Slovenci volili tudi svojo listo, katere nosilec je bil poslanec Podgornek. Režima dosedanega župana Bombiga je konec.

VOLITVE V OPATIJL.

Trst, 23. jan. (Izv.) V Opatiji so dobili pri obč. vol. Italijani 335, jugosl. 69 glasov, v Volosli Italijani 303, jugosl. pa 56 glasov. Udeležba 79 odst. volil. opravičencev. Z Italijani so glasovali vsi Nemci in Madžari.

VOLITVE V POSTOJNL.

Trst, 23. jan. (Izv.) Do opoldne je bilo znano, da je v Postojni dobila večino lista gerenta Dougana, ki so jo podpirali Italijani.

VOLITVE V KOPRU.

Koper, 23. jan. (Izv.) Zmagala je lista socialistov proti nacionalcem.

Iz narodne skupštine

Beograd, 23. januarja. Danes popoldne se je v narodni skupščini nadaljevala razprava o deklaraciji vlade. Prvi je govoril poslanec Jugoslovanškega kluba, Gostinčar, ki je razpravljal o težkem političnem in gospodarskem stanju, v katerem se danes nahajamo, in zahteval izboljšanje železniškega prometa in stanja železnižarjev. Glade deklaracije vlade graja, da se v njej ne nahaja nič točnega o našem zunanjem in notranjem položaju.

Nato je dobil besedo dr. Ivanič (Protivojev pristajš). Deklaracija vlade je imenoval jedilni list. Grajal je delo vlade, da po sprejetju ustave ni storila važnih stvari, ki bi se po ustavi morale storiti. Govoril je o upravi in razvitosti države, za kar bo v nekaterih dneh potekel rok, določen v ustavi, ter se pritoževal, da se vlada ni pozurila, da bi se sprejel ta zakon, dočim se je požurila, da se sprejme ustava. Nato je govoril o prometu in o težkočah, ki vladajo v njem.

Seja je bila zaključena ob 20. uri, prihodnja pa je bila določena za jutri popoldne ob 16. uri z nadaljevanjem današnjega dnevnega reda

Pred obnovitvijo pogajanj z Italijo

Beograd, 23. januarja. Naš poslanik v Rimu g. Antonijević je dospel v Beograd. Včera je dolgo konferiral z ministrom za zunanje stvari dr. Ninčevićem.

V informativnih krogih se trdi, da je prihod g. Antonijevića v zvezi z nadaljevanjem pogajanj, da se likvidirajo vprašanja, ki so perečena med našo državo in Italijo. Misli se, da je italijanska vlada sedaj pripravljena povoljno rešiti vsa sporna vprašanja. Med drugim bo Italija v kratkem izpraznila tretjo ceno

VPRAŠANJE ZAGREŠKE BORZE.

Beograd, 23. januarja. Iz zanesljivega vira se doznava, da so vse vesti o zatvoritvi zagrebške borze izmišljene. Zato se, da so te vesti izšle iz vrst beograjske čaršije.

SPORAZUM MED IRŠKO IN ULSTROM.

London, 23. jan. Med provizorno južno-irsko vlado in Ulstrom je sklenjen dozor v spornih vprašanjih.

Benediktova politična oporoka in Jugoslavija

Par trenutkov pred svojo smrtjo je umirajoči papež Benedikt XV. izrekel svojo politično oporoko, ki jo je naznačil v kratkih besedah: «Z božjo pomočjo bo moj naslednik končal moje delo!»

Naloga, ki si jo je postavil papež Benedikt pri nastopu svojega pontifikata, je bila v tem, da doseže sporazum med Vatikanom in Kvirinalom; v doseg tega življenjskega cilja ga je ovirala vojna, ker je imela italijanska vlada nujnejša opravila, tako da je tudi ob njegovi smrti ostala neizpolnjena njegova politična misija: pomirjenje med italijansko vlado in sveto stolico.

In nikdo ni bil bolj poklican, da izvede to nalogo kot ravno papež Benedikt XV.

Papež Leon XIII. je umrl po dolgi tradicionalni borbi za «matrimonium sancti Petri». Hotel je izvojevati to borbo s popolno zmago Vatikanu in kapitalizaciji Kvirinala; dosledno je odklanjal vsake kompromisne predloge, pa naj bi prihajali od katerokoli strani.

Ko mu je sledil slabotni in neodločni Pij X., je vzel za svoje svetovalec staro gardo iz Leonovih dni, kardinal Rampollo, Vanutellija, Merry de Valla, neizprosne sovražnike Kvirinala in predstavnike Leonove stališča. Drug za drugim so umirali ti veliki diplomati in vatikanski dostojanstveniki, in kmalu po izbruhu vojne jim je sledil tudi Pij X.

Prisel je papež Benedikt XV., potomec stare italijanske aristokratske obitelji, vzgojen v starih tradicijah plemiča in dvorjanika, a obenem v strogo nacionalističnem italijanskem duhu. Merodajna je za njega sledeča karakterizacija, katero je napisal visok cerkvenj dostojanstvenik: Benedikt XV. je bil prvi italijanski papež. Italijanski papež najmodernejših vidikov. On je vedno ljubil Italijo, to lahko trdim, ker sem videl njegovo duševno trpljenje, ko kolarički nesreči. Tudi takrat, ko je moral kot poglavar rimske cerkve izreči kako sodbo, ki ni bila v skladu z njegovim italijanskim prepričanjem, je prošil na tihem Boga, da naj čuva Italijo!»

Papež takih nazorov je bil poklican, da izvede pomirjenje med italijansko kraljevino in rimsko cerkvijo.

Kot rečeno, ga je v tem delu ovirala vojna; a tudi kratki povojni čas se ni bil zrel za definitivno akcijo, dasi so se vedno in to ravno po zaslugi papeža Benedikta kazale vse tesnejše in intimnejše zveze med italijansko vlado in rimsko kurijo.

Ravno mi Jugoslavlani smo najbolj občutili posledice teh novih stikov: odstranitev dr. Karlina iz Trsta, deportacija dr. Mahniča iz Krka, odepkev Reke od senjske biskupije in imenovanje znanega D'Annunzianca Constantinja za reškega škofa, in v zadnjem času še odstranitev tržaškega škofa Bartolomajša, vsi ti pojavi so glasno govoreči argumenti, kam vodi pomirjenje med Vatikanom in Kvirinalom in kaj imamo mi Jugoslavlani pričakovati od te sprave.

Papež Benedikt XV. je zapustil svojo politično oporoko, ki jo bo njegov naslednik gotovo privedel do uresničenja.

Papeškega kandidata, ki bi zastopal nazore Leona XIII. in ki bi vodil politiko kot so jo vodili Rampolla in Merry de Valla, danes med mnogobrojnimi kardinali ne bo več našli. Prišel bo mož iz šole Benedikta XV., ki bo izvajal njegovo politično oporoko. Ko bo ta izvršena, ko se doseže pomirjenje med italijansko vlado in rimsko cerkvijo, bomo imeli v Rimu dva sovražnika: enega v Kvirinalu, drugega v Vatikanu.

Demokratska skupščina v Zagrebu

Zagreb, 22. jan.

V liči št. 17 so prostori Demokratske stranke v Zagrebu tu je bila danes skupščina njene zagrebske mestne organizacije. Dvorana je bila nabito polna. Prisostvovali so poslanci: bivši ban dr. Tomljenović, dr. Angjelinović, Budisavljević, Wilder, Kukić itd. Šhod je otvoril predsednik Milan Krešić ter v svojem govoru posebno opozarjal na neprilike, v katerih se nahaja lesna industrija Hrvat-

ske: Hrvatska je za meliki les imela vedno bogata tržišča na Grškem, v Levant, Spaniji in Afriki, a za trdi les v Franciji, Belgiji in na Nizozemskem, sedaj pa tiči vsa ta trgovina, ker so nam faktično luke zaprte (Reka, Trst).

V tajniškem poročilu se je razpravljala afera narodnega poslanika Milana Rojca. Rojca, nekdanji šef prosvete v Zagrebu, je bil kandidiran in izvoljen na programu demokratske stranke, a je začel — kakor že prej v hrvatsko-srbski koaliciji — svojo ekstraturo; napisal je svoj čas znani članek o «hrvatskih prilikah» v Novi Evropi; ko se mu je dokazalo, da je pisal enostranski, oziroma da je bil napacno informiran, je obljubil, da pripiše pojasnilo, a tega ni storil, marveč je ob sprejetju ustave — iz formalnih predlogov — izstopil iz parlamentarnega demokratskega kluba (a ne iz stranke). Ko bi moral svoj korak obrazložiti pred svojimi volilci — ne pride in rajši polemizira v časopisih. Današnja skupščina je zahtevala, da poslanec poroča svojimi volilcem oziroma izvede posledice.

V mestni odbor (v Ljubljani bi rekli: izvrševalni odbor) so bili poen poslanec, ki so že sami po sebi njeni člani, izvoljeni med drugimi: dr. Alajzović, Vladimir Arko, Bogunović, monsignor St. Korčić, Dušan Plavčič, dr. Lešič itd.

Poslanik Angjelinović je poročal o političnem položaju. Minister notranjih del, Voja Marinković je v svojem znanem intervjuju, kjer se je posebe dotaknil tudi Hrvatske, le sankcioniral stališče, ki ga je ves čas zavzemala demokratska stranka, ter v tem oziru med demokrati ni nobene načene razlike v mišljenju. Seveda če se govori o potrebi «sporazuma» med Hrvat in Srbi, je terminologija povsem kriva; mi se bomo skupaj posvetovali, ali formalen «sporazum», kjer bi nekaki pooblaščenec nastopal kakor so svoj čas Hrvati z Madžari sklepali pacta conventa, je med nami nesmisel in zato nemogoč. Sploh je vsak razgovor nemogoč z vsakim, kdor ne priznava 1.) da smo Srbi, Hrvati in Slovenci en narod, 2.) da je ta naša država *lakum*, ki se o njem več ne debatira. Tega pa ne priznavajo oni, ki z Radićem še vedno govorijo le o «internacionalno priznanem teritoriju, ne pa o državi in slično. — Kar se tiče parlamentarne situacije, je koalicija z radikali najnujna, četudi bi ta ali oni demokrat rajši tesneje hodil z zemljoradniki in socialisti, ki pa žal ne kažejo zadosti politične razsodnosti. Za kontrolo in spore vnanje politike je parlamentarni odbor absolutno potreben (v Avstriji še zdaj našim potnikom vidirajo potne liste avstrijski konzul!). Kraljeva zaroka je važen pojav; res je, da dandanes kraljevske ženitve nimajo več tega pomena, kakor nekda, ali so *močan znak situacije, njena vidna sankcija* (izključno je, da bi se n. pr. naš kralj mogel ženiti s kakšno italijansko princezino); tako vidimo, da se tvori med Nemčijo in Rusijo od Poljske do Grške močan pas, haš Centralna Evropa. Ko je g. poslanik še razpravljal o gospodarskih vprašanjih ter n. pr. naglašal, da v eni državi ne more biti več davčnih sistemov, je skupščina z burnim aplavzom odobrila njegova izvajanja.

Govorilo je še več obrtnikov, javnih nameščencev in malih trgovcev, ki so vsi poudarjali potrebo solcanega dela. Pri tem se je posebno odobravala beseda, da demokrati ne bomo več trtili energije za obdelovanje vprašanja: kdo je večji Hrvat ali Srb; moči je treba rabiti drugje in drugače.

Skupščina je pohvalno omenjala delo pokrajinskega namestnika Jurija Demetrovića ter zaslužnega predsednika, bivšega tajnika trgovinske zbornice Milana Krešiča, izvolila za dosmrtnega častnega predsednika Mestne demokratske organizacije v Zagrebu.

Za nravni preporod naroda

Nedeljo se je vršilo v veliki dvorani hotela «Union» v Ljubljani ves dan zborovanje za nravni preporod naroda. Udeležba je pričala, da je v našem narodu še vedno dovolj ljudi, ki imajo zmislja za to eminentno važno gibanje, ki naj bi spravilo v sedanjih dobi splošne decadence naš mali, in jedru še vedno zdravi narod, zopet k delu in treznosti.

Zborovanju so prisostvovali med drugim odposlanec ministrstva za narodno zdravstvo, urednik Nikola Gjurić, zastopnik vlade dr. Andrejka, ljubljanski podžupan Riko Jug, škof dr. Jeglič, zastopnik zdravstvenega odseka za Slovenijo dr. Dolšak, predsednik višjega šolskega sve-

ta dr. Devk, vsi višji šolski nadzorniki, zastopnik zdravstvenega društva dr. Goesti itd.

Predsedoval je vsučiliški profesor dr. Metod Dolenc. Mariborsko zdravniško društvo je poslalo brzojavni pozdrav.

Na dnevnem redu je bila cela vrsta predavanj, v katerih so predavatelji v živili besedah opisovali razne bolezni sedanja človeške družbe, ki so glavni vzor nenaravnega življenja in groze upropasti naš narod, ako ne krene pravočasno na druga pota.

Univ. prof. dr. Ozvald je naglašal potrebo, da se sedanjih družbi postavijo trdnjši temelji in se izpremeni socialni mišljenje sedanjega človeka.

Zanimivo je bilo predavanje dr. Breclija o družini kot temelju preroda. Družina je bistven znak vsega človeštva, v kateri ima vsak svoj naravni smoter in namen. Ona je šola, v kateri se odgaja naš naraščaj kar se tiče volje in srca. Seveda pa mora imeti ta edinca tudi vse pogoje, ki so potrebni za zdrav razvoj in dostojno človeško življenje in to so: telesna sposobnost, nravna usposobljenost in gnotna pripravljenost. Kjer ni teh pogojev, tam družina razpade. To se opaža zlasti v sedanjih dobi, ko so se bujno razpisale razbrdanost, sebičnost, surovost in viltkaželnost. Družina je nekaj naš čoln, ki ga moramo oteti, ako hočemo rešiti narod pogube.

Jako nazorno in slikovito je opisal docent dr. Robida cno najnevarnejših rak-ran, ki razjedajo naš narod, alkoholizem in njegove pogubonose posledice za človeški organizem in dušo. Na to nevarnost je treba vedno in vedno opozarjati zlasti našo mladino, ki tvori naše upo in nado. Mladost je že tako pijanost brez pjanosti!

Nadučitelj Al. Kržišnik je v poljudnem govoru naglašal potrebo telesne in duševne vzgoje mladine, kateri pa naj v prvi vrsti prednjači vsak sam z dobrimi vzgledi. Vsi naslednji govorniki in govornice so večalmanj posrečeno bicali razne navade in razvade posurovele družbe, ki so se deloma vtihotapile med naš narod iz tujine.

Stevilno občinstvo je z zanimanjem sledilo predavanjem in posegalo tudi živahno v debato. Padlo je tudi več popolnoma neupravičenih očitkov na nekatere stanove, posebno na učiteljstvo, deloma se je tudi preveč generaliziralo. Višji šolski nadzornik dr. Wester in zlasti nadučitelj Črnogoj sta priporočala ponovno več kontakta med šolo in družino in naglašala potrebo složnega dela vseh učiteljev, ki morajo skrbeti za vzgojo mladine. Zalibog pa moramo pribiti delstvo, da nobeden izmed govornikov niti z besedico ni omenil nujno potrebo vzgoje naroda v verski strpnosti. Upamo, da se to ni zgodilo namenoma.

Sprejeta je bila resolucija, v kateri se zahteva revizijo gostničarskih koncesij, prepoved točenja žganja, zabranitev poseta gledališču in kino-predstav nezrelim mladim, in se prošilo vojaške oblasti, naj skrbje za nravno in srčno vzgojo vojaštv.

Politične beležke

— Sestanek krajevne organizacije JDS na Hrastniku se je vršil v nedeljo v gostilni gosp. Dolinška. Bil je izredno lepo obiskan; zlasti mnogo je bilo obrtnikov in delavcev. O političnem položaju in o programu JDS je poročal dr. Kramer, katerega izvajanja so bila sprejeta z velikim odobravanjem. O obrtniških zadevah je govoril gosp. Rebek iz Colja. O organizaciji pa je govoril JDS gosp. Majcen. Tudi ta dva poročila so navzroč glasno odobraval. Po referatih se je razvila živa in plodna diskusija, v kateri je dr. Kramer pojasnjeval razna poreda vprašanja. Sestanek, ki ga je lepo vodil predsednik organizacije JDS šolski ravnatelj Gaus, je trajal nad tri ure ter napravil na vse navzoče, prijatelje in nasprotnike najlepši vtis. Rodil bo gotovo dobre posledice.

— Dopisni urad ukinjen. Dopisni urad v Ljubljani nam sporoča: «Predsedstvo pokrajinske uprave za Slovenijo je odredilo na poillagi navodil ministrstva za notranje zadeve s svojim olokom od dne 20. januarja 1922, št. 647, da se obratovanje «Dopisnega urada pokrajinske uprave za Slovenijo» ustavi dne 31. januarja 1922.» — Kakor znano, je povodom proračunske razprave v ministrskem svetu bilo svoječasno sklenjeno, da se črtajo postavke za dopisni urad v budžetu notranjega ministrstva, ker spada držav-

na informacijska služba v delokrog prebiroja, ki je podrejen ministrskemu predsedništvu. Kmalu nato je bil načelnik prebiroja gosp. Taletov v Ljubljani, da uredi vprašanje dopisnega urada in čuli smo, da je zadeva v najboljšem teku. Pred nekaj dnevi so bili predstavniki našega časopisja pri g. Pašiču, ki je tudi dal zadovoljiva zagotovila. Zato prilaga vest o ukinitvi Dopisnega urada povsem nepričakovano. Gotovo je, da je dosedanja organizacija uradne korespondenčne službe povsem pomanjljiva in polna ne le tehničnih, temveč tudi načelnih nedostatkov. Vendar smatramo, da se država ne more in ne sme odreči lastnemu informacijskemu organu. Skrajni čas bi že bil, da se slavni prebiro zavze svojih nalog in da dobimo v Jugoslaviji izvestiljski urad, ki bi se dal primerjati s sličnimi institucijami drugod. Samo pod tem pogojem bo moglo naše časopisje vzeti ukinitje Dopisnega urada na znanje.

— O narodni kontroli zunanje politike potom parlamentarnega odseka za ministrstvo zunanjih zadev, vojne in mornarice, piše beograjski dopisnik zagrebske «Slobodne Tribune» in pravi, da je zvedel iz radikalnih krogov, kako velikansko ogorčenje vlada v njihovih vrstah proti temu predlogu demokratske stranke, «Slobodna Tribuna» zastopa v tem vprašanju popolnoma drugo stališče in oboja radikalce, ki bi hoteli nazadnje raje izzvati zopet krizo, nego da dovolijo kontrolo v resorih, ki so si jih vzeli na nekaj nerazumljiv način kot svoj strankarski monopol. «Slobodna Tribuna» želi, da pride to vprašanje pred plenarno narodno skupščino, kjer bodo videli radikali, da so popolnoma osamljeni, ker v vsem parlamentu ni poslanca, ki bi se protivil demokratskim predlogom, ki niso samo demokratski, ampak neobhodno potrebni za naše razmere!»

— Zanimiva slika iz Zagreba. Iz Zagreba poročajo: Po nalogu pokrajinske uprave je izvršila zagrebska policija točen in natančen popis tujih državljanov, ki stanujejo v Zagrebu. Rezultat tega popisa je naravnost uničevalen! V Zagrebu se namreč nahaja nič manj nego 11.000 tujih državljanov, od katerih ima samo 2500 dovoljenje o državnih vlagi za začasno bivanje v Zagrebu. Torej 8500 «Zagrebcianov» živijo brez vsakega dovoljenja v hrvatski prestolici, in gotovo so oni tisti, ki ustvarjajo ob vsaki priliki, ko gre za demonstracije proti državnemu in narodnemu edinstvu, ono žalostno «zagrebško javno mnenje!» Dolžnost vlade je sedaj, da brezpogojno izbere iz Zagreba te nadležne tujce, ki sede po najlepših zagrebskih stanovanjih, potem bo tudi stanovanjsko vprašanje v Zagrebu rešeno. — Morda bi taka perustracija tudi v Ljubljani ne bila odveč!

— Naš konflikt z Belgijo. Radi beograjskega tramvaja proti prekidi diplomatiskih odnošajev med Jugoslavijo in Belgijo. Se pred vojno je neka belgijska družba sklenila z beograjsko občino pogodbo glede beograjskega tramvaja. Ta družba je res uvedla električno cestno železnico, a ni se držala pogodbe, zlasti ne glede povečanja železniške mreže. Sedaj po osvobodjenju je pa belgijska družba hote nagajala, samovoljno ustavljala promet, na povečanje mreže ni niti mislila, naka je beograjska občina prekinila pogodbo in prevzela tramvaj v svojo upravo. Belgijska družba se je pritožila belgijski vladi, ki je poslala naš vladi energično noto, v kateri pol pretjno prehlada diplomatskih odnošajev zahteva, da beograjska občina preklichi odpoved pogodbe in izroč beograjski tramvaj zopet belgijski družbi. Zadeva pride v razpravo v eni prihodnjih sej našega ministrskega sveta.

Po svetu

— Francosko časopisje in Poincaré. Interesantno je zasledovati, kakšno stališče zavzema pariško časopisje napram novi Poincaréjevji vladi. Za Poincaréja je t. zv. «grande presse» kot «Matin», «Journal», «Intransigent». Nekoliko bolj rezervirano se drže «Petit Parisien», «Petit Journal». Za Poincaréja so tudi «Figaro», «Gaulois», «Echo de Paris», «Action Française» in listi «antante democratique» kot «Temps», «Journal des Debats» in

«Republique Française». Proti Poincaréju pa nastopajo odlično vsi komunistični in socialistični listi: «Humanité», «Populaire» in «Peuple», a tudi večina listov socialistično-delavske stranke kot «Lanterne», «Bon Soir», «Rappel» ter končno glasilo male grupe Clemenceaujevih pristašev okoli lista «Echo National», ki je pričel izhajati ravno dva dni pred demisijsko Briandov.

— Španska bolezen v Angliji. Prvi teden tega meseca je umrlo v Angliji brez irske na španski bolzni 1400 ljudi. Od tega števila odpade samo na London 700. Zdravniki niso v stanu preprečiti širjenja te nevarne bolezni.

— Ruska sovjetska vlada vidi v pozivu antante priznanje sovjetskega režima. Poluradni organ sovjetske vlade «Izvestija» piše, da smatra sovjetska vlada poslano ji vabilo za sodelovanje na genovski konferenci za faktično priznanje sovjetskega režima. Moskvska vlada je dala v tem smislu jasno in nedvoumno izjavo.

Prosveta

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

DRAMA.
Torek, 24. jan.: Zaprt
Sreda, 25. jan.: Predstava za ubožne otroke popoldne ob 3. uri «Peterčkova poslednje sanje». Izv.

OPERA.
Torek, 24. jan.: «Trubadur». G
Sreda, 25. jan.: «Werthers». D.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE.

Torek, 24. jan.: «Svet». A.
Četrtek, 26. jan.: «Favn». C.

Zagrebski koncerti. Dne 28. t. m. poje v «Music-Hallu» (kaj bi ne mogli reči koncertna dvorana?) koncertni in operni pevec Nemeč Hanns Dulian, dne 30. t. m. istotam Nikola Zec, v Glasbenem zavodu pa koncertira v ponedeljek pianistka Fina Schapira z Beethovnom, Brahmsom, Schumannom, Regerjem in Chopinom.

Stoletnica Ira Grge Martića. Sarajevsko mesto se pripravlja, da dne 5. februarja praznuje stoletnico rojstva slavnega bosenskega književnika in pesnika. Priredbe se bodo svetlane akademije in zabave, katerih izkupiček bo namenjen zbirki za pesnikov nagrobni spomenik. Slične proslave priredijo tudi zagrebska prosvetna društva.

Sokolski vestnik

Občni zbor ljubljanskega Sokola. V nedeljo dne 22. t. m. se je vršil v telovadnici Narodnega doma občni zbor ljubljanskega Sokola. Nad tri ure trajajoči občni zbor je pokazal veliko delo in poštvrto vnanost društvenega odbora, kakor tudi vseh posameznih odsekov v preteklem letu. Iz blagajničarskega poročila br. Bibra je razvidno, da je bilo v pretečenem letu izdatkov 222.717,85 kron, dohodkov pa 327.132,33 kron. Denarnega prometa je bilo 1.906.782,12 kron. Stavbni društveni sklad je znašal koncem leta 1921. 117.137,88 kron. Statistika izkazuje 1047 članov in 420 članic, skupaj torej 1467. V preteklem letu je izstopilo 72 članov in članic, na novo je pa vstopila 470 članov in članic. Društveno članstvo je z ozirom na poklice, sestavljeno tako-le: 45 in pol odstotka uradniki vseh vrst, 13 in pol odstotka dijak, 21 3/4 odstotka deca in naraščaj, 3 in pol odstotka zdravniki, ostalo odpade na delavce in zasebnike. Jezdni odsek šteje 152 članov. — Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: starosta br. dr. Murnik Viktor, podstarosta br. Kajžel Bogumil, načelnik br. Perko Nace, načelnica Nina Trdinova, odborniki: Ahčin Franc, Biher Joško, Burger Ivan, Pescuti Bernard, Dev Julij, Franke Leo, Fudes Lojze, Gnidovec Ante, dr. Kambič Miha, Kovač Lojze, Miklič Matko, Poženec Bertl, Skala Pavel, Veber Ivan, Slachta Bogomil, Tončka Cotmanova, Elza Skalarjeva. Za namestnike odbornikov so bili izvoljeni dr. Demšar Jernej, Krapež Fran, Muhaček Pepe, Ralž Josip st. in Vudler Arnost.

Sport

Smučarski tečaj v Ljubljani se vrši danes, v torek, popoldne ob 15. na Golovcu za vilo «Wester».

Iz zgodovine papeških volitev

Zgodovina papeštva je zgodovina strankarskih političnih bojev. To se najjasneje vidi tudi pri izvolitvi vsakokratnega novega papeža. V prvih treh stoletjih po Kristusu so si verniki svoje škofe volili, kakor povsod drugod, tako tudi v Rimu. Z koncem tretjega in še bolj tekom četrtega stoletja pa so si rimski cesarji znali pridobiti velik in končno odločilen vpliv na papeško volitev. Ta politični vpliv, ki je služil izvestnim političnim ciljem rimskih cesarjev, je prešel na naslednike rimskih cesarjev. Ko je propadlo cesarstvo iztočnih Gotov v Italiji, že ni ljucstvo vernikov imelo nobene besede več pri volitvah papeža. Papeža so skupno izbirali rimska duhovščina in rimska velikašja ter plemeniški eksarhi iz Ravene pa je vsakokratno izvolitev predložil cesarju v Carigradu v potrditev.

Tekom devetega in desetega stoletja se je vršila volitev docela pod vplivom rimskih plemiških trunk, dokler si ni končno nemški cesar Oton prilastil odločilno pravico pri papeški volitvi. Slavilo so razne borbe, dokler ni papež Aleksander III. v XII. stoletju na tretjem lateranskem koncilu dosegel, da je prešla volitev papeža v oblast zbora kardinalov. Na lyonškem koncilu leta 1274. pa je papež Gregor X. še dotal določilo, da se vrši volitev v konklavu. Tudi je določil število kardinalov na največ 70. (Danes je med kardinali 32 Italijanov in 31 drugih.) Konklave se vrši po sedaj veljavnih moderniziranih določbah tako - le:

Po papeški smrti se poda kardinal-camerlengo (to je star naslov iz bivše papeške države in pomeni kardinal, ki je nekoč vodil posele finančnega

ministra in najvišjega državnega sodnika) v Vatikan, da napiše listino, v kateri se konstatira papeževa smrt. Tudi prevzame camerlengo vse papeževe insignije, kakor prstan itd. Kardinalski kolegij izvoli nato tri kardinalne raznih činov, ki pomagajo camerlengu v izvrševanju najvišje oblasti do izvolitve novega papeža. Tretji član po papeževi smrti, ko so papeža položili na svečan oler, se zberejo kardinali v svojih desetih kongregacijah in prično pripravljati konklave. Deseti, najkasneje dvanajsti dan po smrti papeževi se kardinalski zbor poda v konklave, ki ga navadno priredijo v Vatikanu. Dokler konklave traja, se ne smejo nahajati v njem druge osebe razen kardinalov. Pri okencu v dohodnih vratih pa daje od kardinalov izvoljeni odbor avdijence tujim poslanecem in delegatom mesta Rima. (Poslednjih pa od leta 1870. dalje ni več.) Izvolitev sama se izvrši

sporazumno z vzklikom, toda ta slučaj je v zadnjem času redek, ker se še vedno vrše politični boji za papeštvo. Ali pa se izvolitev izvrši s kompromisom, ki ga izlela komisija treh do sedmih kardinalov po že določnem poslovanju. Ako tudi to ne uspe, se vrši volitev v tajnem glasovanju z zaprtimi listki. V tem slučaju mora izvoljenec dobiti dvetretjinsko večino. Če se je volitev izvršila, ne da bi kateri kandidat dobil dvetretjinsko večino, se glasovnice na določeno uro sežgo in dim, ki prihaja iz dimnika, naznanja čakajočemu prebivalstvu, da volitev še ni končana. Avstrija, Španija in Francija so imele že od srednjeveških časov pa do najnovejše dobe oravico takozvane ekskluzive, to je vsaka teh držav je smela izključiti od izvolitve za papeža enega ali drugega kardinala. Papež Benedikt pa je takoj po svoji izvolitvi to pravico odpravil. Tudi poprej je ta pravica že bila

sporna, toda pri zadnji volitvi so je Avstrija poslužila in onemogočila izvolitev najresnejšemu kandidatu, kardinalu Rampolla. Tudi Francija se je pri zadnji papeški volitvi poslužila svoje «ekskluzive». Posledica je bila končno izvolitev Benedikta. Ta izvolitev je prišla dokaj nepričakovano in je izrazilo kompromisna.

Od leta 1522. naprej so bili papeži samo Italijani. Tudi Benedikt je bil prepričan Italijan, ki je ob londonskem paktu z veseljem sprejel na znanje veliki uspeh Italije na jugoslovanski volitvi.

Po volitvi se izvrše razni stari obredi, na primer prisega pokornosti kardinalov novemu papežu, izročitev «rubiškega prstana» itd. Nato sporoči kardinal - diakon s Petrove cerkve prebivalstvu, da je novi papež izvoljen, z besedami «Habemus papam».

Domače vesti

Imenovanja v naši vojski. Imenovani so: Za pomočnika ministra vojne general Svetomir Matič, dosedaj inspektor artiljerije; za inspektor artiljerije general Miloš Mihajlovič, dosedaj načelnik artiljerijskega tehničnega oddelka v vojnem ministru; za I. pomočnika načelnika glavnega generalštaba generalštabni polkovnik Milan Milovanović; za II. pomočnika generalštabni polkovnik Danilo Kalafatović, dosedaj vojni atašé v Parizu; za načelnika sobračajnega oddelka v glavnem generalštabu generalštabni polkovnik Milan Nedić, dosedaj načelnik generalštaba IV. armijske oblasti v Zagrebu, in za upravnika stalne vojne bolnice Dravske divizijske oblasti sanitetni polkovnik dr. Rikard Jug.

Ljubljanski župan dr. Perič je v obdobjih zadnjih odpotoval v Beograd, vsled česar ta teden odpade sprejemanje etrank.

Državne blagajne morajo sprejemati petdinarske bankovce. Finančna delegacija v Ljubljani izjavlja, da doležeja ne prejela od ministrstva v Beogradu kake narodebe, po kateri državne blagajne ne bi smele več sprejemati petdinarskih bankovcev. Finančna (deželna) blagajna in vsi davčni uradi morajo sprejemati petdinarske bankovce, dokler ne dobijo od finančne delegacije kakega drugega navodila.

Nov demokratiški list. V Subotici je začelo te dni izhajati glasilo demokratiških zemljoradnikov v Vojvodini «Sloga». List izhaja vsako soboto. Urednik mu je dr. Gančević, tajnik demokratiške organizacije za Subotico in okolice.

Umrli je dne 21. januarja letos v St. Jurju ob Pesnici, višji poštni kontrolor v p. g. Josip Trtenšek v starosti 72 let.

Pristojbenik za italiansko, sodno in poštno tarifo. Ta nujno potrebna knjižica je izšla ravnokar v založbi Gospodarske pisarne (dr. Ivan Černe) v Ljubljani. Knjižica obsega v prav priročnem formatu 200 strani in navede v praktičnem pregledu vse danes veljavne pristojbine v obdobju z državnimi uradi, zlasti s sodno in političnimi oblastmi, poštne pristojbine itd. «Pristojbenik» bo dobrodošel najširšim krogom, zlasti pa trgovcem, obrtnikom, občinskim uradom in sploh vsem pisarnam.

Novi predpisi o odpiranju lekarn. Ministrstvo za narodno zdravje je odredilo, da se v sestavljenju tabelarčnega pregleda kandidatov za nove lekarniške koncesije starijo oni lekarnarji, ki so že imeli svoje lekarnice, pa so jih izkarkršnikoli razlogov prodali, na zadnje mesto in to za dobo desetih let od dne, ko so prodali svojo lekarno. Vsak magister pharmaciae, ki mu je bila dodeljena lekarniška koncesija, pa iste ne sprejme, oziroma ne začne izverševati, ako ni oviran vsled dolgotrajne bolezni, pride tudi na zadnje mesto v kandidatski list in to za dobo treh let od dne, ko je dobil, oziroma vrnil koncesijo.

K železniški zvezi Prekmurja se nam z ozirom na naš članek od dne 19. januarja od dobro polučene strani poroča, da ideja železnice Murska Sobota-Dolina-Lendava ni izšla iz gospodarskih interesov, ampak je vznikla iz državnih politično-strateških motivov. Železnica ne bo tvorila nikake konkurence za progo Murska Sobota-Ljutomer-Ormož, ker je ta zamišljena kot prvovrstna proga, ona pa je kot takozvana vojna železnica. Zato graditev proge Murska Sobota-Dolina-Lendava ne bo v nobenem oziru ovirala ali zavlačevala glavne zveze iz Sobote preko Ljutomera na Ormož.

Odobritev šolske knjige. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo šolsko knjigo «Menično pravo» s posebnim ozirom na trgovsko poslovanje in na važneša menična prava večjih držav, spisal Anton Kudar.

Železničarji prejeli smo: Vrhovno vodstvo koaliranih železničarskih organizacij v Beogradu je dobilo dne 21. januarja od g. ministra sobračaja naslednje pooblastilo o stanju stavljenih zahtev: 1.) Železničarji, ki jim po zakonu pritiče službena obleka, a je v letih 1920, 1921 niso prejeli, dobijo zato odškodnino, katere višina se ni določena. 2.) Ministrstvo sobračaja bo gradilo hiše, da pridejo po možnosti vsi železničarji, ki stanujejo v vagonih, v najbrišnjevi času v stanovanja. Vse ostale zahteve so nerešene. Da se razmotri o nadaljnjih korakih koalirane, je vrhovno vodstvo sklenilo, da se vrši v nedeljo dne 29. januarja v Zagrebu javna anketa, katere se bodo udeležili zastopniki koaliranih železničarjev vse države. — Koalicijski odbor.

Tatjanin dan v Ljubljani. Ruski akademiki ljubljanske univerze pod pokroviteljstvom «Kola jugoslovanskih sester» pridele v sredo dne 25. januarja Tatjanin dan, in sicer popoldne od štirih naprej koncerte v kavarnah «Unions», «Zvezda», «Slon» in «Evropa», zvečer pa koncert in zabavo v vseh prostorih «Narodnega doma». Spored je razviden iz lepokov. Pevske in glasbene točke izvaja društvo «Prjans», solo-točke in nese pa gg. Thierrijeva, Kováč, Levár, Thalerjeva, Sterkova, Strešnjevič, Poljakova, Niklitsin, v varietetu so-lelujejo gg. Abramova, Juvanova, Daniilo, Rogoz in Trubnovič. Dravska divizijska godba; po sporedu ples.

Delavska zbornica v Ljubljani. Delavska zbornica za Slovenijo razglasa, da je začela posloovati. Interesenti se naprošajo, da pošiljajo vse vloge na naslov «Delavska zbornica za Slovenijo v Ljubljani».

Izključeno pa je vsako osebno občevanje s strankami, dokler ne dobi zbornica svojih uradnih prostorov.

Vžigalnice škatljice povzročajo kožno bolezen. Zadnje tri mesece se pojavlja v Ljubljani in tudi drugod pri moških kadilcih nova kožna bolezen, ki trlovarstvo kljubuje zdravljenju, dokler se ne odstrani vzrok. Večinoma se pojavi na stegnu kožno vnetje, ki se čisto razširi tudi po rokah, obrazu in okoli trepalnic. Vnetje povzroča močno srbenje, koža razpoka in se lušči. Zdravnik dr. Virant je s pomembnimi poizkusi dožgal, da so vzrok tej bolezni škatljice od vžigalnic, ki vsebujejo na vžigalnih ploščicah neko strupeno snov (fosforokvartilid). Po dosedanjih poizkusi se je pokazalo, da povzročajo to bolezen fabrikat tvornice za vžigalnice v Osijeku. Bolezen se najprej pojavi na takih mestih telesa, kjer je škatljica bila shranjena v žepu, zlasti v hlačah in telovniku. Enake pojave so opazovali h koncu vojne in po vojni tudi drugod. Ko pa je bila uporaba škodljivih snovi uradno prepovedana, so tudi pojavi bolezni izginiti. Tudi naša vlada bo storila dobro, ako bo nemudoma osješki tovarni vžigalnic prepovedala prirakevanje navedenega strupa.

Najlepše knjige v Ljubljani, slovenske, arhivarske, češke, ruske, nemške, italijanske, francoske in angleške. Izposoja: šentjakobska napredna knjižnica, Vožareki pot koncem Florjanske ulice, električno postajališče, vsak delavnik od 5. do pol 8. ure zvečer. Na razpolago novi popolni imeniki. Kupujejo se knjige po navadni ceni.

Sokol v Dobu nam poroča: O priliki godovanja g. Antona Videmski v Dobu sta darovala za Sokola v Dobu g. Josip Birk, g. Ivan Matičič, vsak po 100 Din. V isti namen je nabral med veselimi gosti g. Anton Sameja 50 Din 75 p. Iskrena hvala. — Sokol v Dobu.

Gospodinski koledar. Kakor smo že poročali, je «Jugoslovanska Matica» za leto 1922 izdala «Gospodinski koledar», ki je v resnici dobrodošlo našim gospodinjam. Vse, kar rabi gospodinja, je obseženo v tem koledarju. Če potrebujete nasvetov o zdravstvu, ali če ste v dvomu glede gospodinstva, vam dá vselej «Gospodinski koledar» točen odgovor. Troškovi in pa razne druge tabele pa vam dajo priložnost, da za lahkoto uredite svoje mesečne izdatke. «Gospodinski koledar» velja za člano le 20 K, za nečlane pa 30 K. Naroča se pri «Jugoslovanski Matici», Prešernova št. 21 v Ljubljani.

Društvo prijateljev humanistične gimnazije vabi k I. rednemu občnemu zboru, ki se bo vršil v torek dne 31. januarja, ob 15. uri v posvetovalnici, oziroma risalnici I. drž. gimn. s sledečim dnevnim redom: 1.) Poročilo odbora. 2.) Referat o načrtu zakona za srednje šole. 3.) Samostojni predlogi. 4.) Slučajnosti. Olbor.

Mladinsko izobraževalno društvo «Bratstvo» v Ljubljani, priredi na praznik sv. Sava, dne 27. januarja «Svetosavske proslave» v Narodnem domu. Na sporedu je med dr.: Svetosavska himna (poje «Ljubljanski Zvon»), pogled na kulturno zgodovino pravoslavne dela našega naroda (preliva vseuč. prof. g. dr. Stožičević), srbske junške popevke (poje in svira srbski tesar), Knah! Slovan (poje «Ljubljanski Zvon»), točke tamburaškega zbora in enodejanka «šolski nadzornik». — Po sporedu prosta zabava pri kateri svira godba Dravske divizijske oblasti. — Polovica čistega dobička je namenjena belni ruski deci.

Zveza organizacij magistratnih nastavljenecov v Ljubljani napozarja, da notici v nedeljski številki «Jutra», ki se tičejo magistratnega uradništva nista točni. Pri imenovanjih uradnikov se je postopalo na isti način, kakor vedno ter se ni zgodila nobenemu uradniku krivica. Ako so nastale pri razpisnem imenovanju majhna nesporazumjenja, zaradi uvrstitve glede službenih let, se bo to v kratkem uredilo. Kar se pa tiče stavbe zadruga, sta finančni in stavbni odsek predlog magistratnih nastavljenecov v principu odobrila.

Šolska svetosavska slava. Ljubljanska pravoslavna cerkvena opština prideluje školsku svetosavsku slavo na dan sv. Sava (petak, 27. januarja) u dvorani «Kazina» na Kongresnem trgu. Početak je u 10 časova. Gosti dobro došli!

Gremij trgovcev v Celju je imel v nedeljo občni zbor, ki pomeni zaključitev triletno poslovne dobe gremija pod prvim slovenskim vodstvom. Gremij ima zaznamovati znatne konkretne uspehe. Uredilo se je tudi finančno stanje, ki izkazuje nad 44.000 rezerve kljub temu, da je bilo v zadnjih treh letih izdano za razne dobrodelne namene nad 60.000 kron. Prejšnji nemški odbor je podpisal 20.000 kron vojnega posojila avstrijskega. Pomožniški zbor je po svojih delegatih zahteval sklenitev formalne kolektivne pogodbe. To se sicer ni zgodilo, vendar pa so se za plačevanje nastavljenecov določili tarifi. Pri volitvah so bili za poslovno dobo 3 let soglasno izvoljeni: Rudolf Strmečki, načelnik, Ivan Ravnikar I. namestnik, Franc Leskovec II. namestnik in za odbornike: Fr. Strupi, Fr. Lukas, Al. Drogenik, Jernej Plahuta, Karl Lobner in Fr. Vrtovec. Končno je bila sprejeta resolucija, naj pri bodoči razdelitvi države ostane celjsko okrožje kot gospodarska enota nedeljena.

Hrib se je utrgal. Pri Šapjancu ob reki železniški progi se je dogodil v sredo zvečer zanimiv slučaj. Nedaleč od postaje se je utrgal kos hrba in se vsul na železniško progo, koder je ravno vozil prazen tovorni vlak. Sreča je hotela, da je bila lokomotiva že izven soteke in se je tako osebo vlaka rešilo vsake nevarnosti. Vozovi pa so bili več ali manj razbiti. Iz St. Petra in Reke so se pripeljali oddelki delavcev in se lotili takoj čiščenja proge. Ves železniški in poštni promet trpi občutno zamudo.

Negode. Dinar Anton Ožbolt iz Prezida je stopil doma na zarjavel žebelj. Nastopilo je takoj močno zastrupljenje, da je moral v bolnico. — Iglotna posestnikova hčerka, Marija Boc, iz Bišjega pri Grozupljem, je po nesreči sunila s plečilo svojega brata Jerneja v levo oko in mu je težko poškodovala. — Marija Stular, kajzarjeva hčerka iz Spod. Bernika je šla doma v jarno po repo. Pri tem je padla in si zlomila levo nogo. — V tovarni «Vulkan» v Kranju se je 19letni vajenec Strnad Albert zbedel pri delu v palec leve roke. Vseled nastalega zastrupljenja je moral v bolnico.

Celjska policijska kronika. Dne 20. januarja sta bila aretirana Vinko Lampret, brezposelni potepuh iz Laporja, ki je v pekarni Fr. Kača, ko se je prodajal, za trenutek odstranila, ukradel tisoč kron, in pa Martin Dobovišek, kateremu jih je izročil. Pri n'jem so našli še 879 K. — V soboto ponoči ste bili aretirani zaradi sumljivega vedenja brezposelna natakarija Mar. Muhič iz Maribora in Hedvika Langer, kontoristinja iz Maribora, zaradi razgrajanja in nasilnega upiranja stražniku pa v Gaberju delavec tvornice Weston, Josip Sket. — Včeraj je mesar Ivan Knez ustavljal dva konja, ki sta se odtrgala od sani in jih spravil v hlev hotela Skoberne. Pozneje so našli še sani, o vozniku in lastniku pa ni duha ne sluha.

Odmetnik dr. Markovič se je izročil oblasti. Ministrstvo notranjih del je urejelo iz Črne gore brzojavno poročilo, da se je znanj odmetnik dr. Vukosi Markovič na milost in nemilost izročil oblasti. Za dr. Markovičem je bila izdana tiralica ter je bil proglašen za hajduka. Nekolikokrat je skušal v Črni gorji povzročiti vstajo in komunistično revolucijo. V to svrhu se je bil vrnil iz Rusije. Ker se mu namera ni posrečila, se je umaknil v črnogorsko gore ter se bavil s haškovanjem. Dohival je podporo iz Italije. Ker se je njegova vstaska četa, ki j štela prvotno 250 mož, v zadnjem času skrčila na 15 pripadnikov, je uvidel Markovič brezplodnost svojega početja ter se je sam izročil oblasti.

Roparski umor v Pakracu. Zagrebške «Novosti» poročajo, da je v noči od 17. na 18. januarja nek opekarji delavec Ivan Vlišnjaver, baje rodom iz Stajerske, umoril in oropal zakonsko dvojico Golu bič v Filipovcu pri Lipiku, potem pa pobegnil, kakor se domneva, proti italijanski meji. Dostoj roparju se niso prišli na sled.

VLAK POVOZIL SPEČEGA DELAVCA.

V nedeljo zvečer se je zgodila v Kranju v razmeroma kratkem času sedaj že tretja smrtna železniška nesreča.

Ob 19.12 je pri uvozu na progi med uvoznim signalom in postajo Kranj povozil vlak št. 4137, ki je prihajal iz Tržiča, nekoga na tiru ležečega človeka in mu odtrgal obe nogi. Ponesrečenec je bil okoli 30 let stari samski kurilniški delavec Matej Cof iz Tržiča. Težko ranjenega so prenesli takoj na postajo v Kranj, kjer mu je podelil železniški zdravnik dr. Šavnik prvo pomoč, nakar je bil odpeljan z vlakom v Ljubljano, a je že na poti umrl.

Ponesrečen Matej Cof je bil v nedeljsko službeno prost in se je zato odpeljal v Kranj, kjer je ves dan popival. Kako je zašel na navedeno mesto, ki je oddaljeno skoraj kilometer od postaje, ni dognano. Dejstvo je, da je tamkaj obležal in zaspal. Vlakovodje ne zadene nobena krivda na nesreči.

SMOLA DRZNEGA VLOMILCA.

Ljubljanska policija je imela v soboto zvečer srečo. Prijela je namreč znanega ustolovca in malopridneža Josipa Omerca iz Žužemberka, ki je prišel šele te dni iz Bosne, odkoder je bil izgnan odgonskim potom. Omerci doma ni ugajalo in zato se je odpeljal s prvimi vlakom v Ljubljano, da «obišče znanec». Imel pa je seveda druge namene. Zanimalo ga je mnogo bolj, kje bi bilo mogoče priti do denarja. Lepa prilika se mu je nudila v delavnici g. Vidmarja na Mestnem trgu. Vrata so bila odprta in v pisarni je našel celo ključ, s katerimi je takoj odprl blagajno in pobral ves denar, približno 100 tisoč kron.

Svoje delo je izvršil mladenič popolnoma nemoteno. Noben človek ga ni opazil. Z denarjem je se napolnil žepa in se šel potem oddalnit od težkega dela v razne gostilne, kakor k Belemu volku in v vlnotoč v Prešernovi ulici. Obnašal se je silno nerodno. Gostje so takoj opazili, da ima mladenič vse žepa polno denarja. Zdel se jim je sumljiv in so zato opozorili nani policijo. Omerca je očividno slutiti nevarnost, ki mu grozi in je hotel pobegniti iz Ljubljane proti Zalogu. Imel pa je smolo. Ravno, ko se je pogajal z nekim izvoščkom pred «Slonom», da bi ga odpeljal v Zalog, ga je aretiral detektiv Oruda in odvedel na policijo, kjer je končno priznal vlom in izjavil, da se mu ni niti sanjalo, da je bil plen tako velik. Izročil je bil sodišču.

Gospodarstvo

ZA RAZVOJ NAŠEGA SADJARSTVA.

Minulo jesen je priredil oddelek za kmetijstvo tukajšnje pokrajinske uprave po svojih strokovnih organih več sadnih ogledov po Sloveniji z namenom, da prouči, katere pomološke in domače sadne vrste so kljub skrajno slabi sadni letini vendarle dovoljno obrodile.

Sadni ogledi so se vršili v Smarjeti, v Zabnici, v Pišecah, v Globokem, pri Sv. Petru na Mevidskem selu, v Ptuj, v Mariboru in v Guštanju. Vobče so bile razmere za prirajanje takih ogledov precej neugodne. Ponekod je bila preslaba sadna letina in zaradi tega malo zanimanja, saj je zorelo mesec dni preje nego običajno in so se vršili ogledi deloma prepozno. Splošno slabo razpoloženje kmetijskega prebivalstva zaradi nenavadne suše je tudi slabo vplivalo na udeležbo pri takih prireditvah.

Kljub raznim oviram se je vendar dogodilo, da so nekatere znanice in že uvedene pomološke vrste kljub neugodni pomladni in katastrofalni suši vsaj deloma obrodile (kanalska, mašanogor, bobovec, šampanjska reneta i. dr.). Proučile so se tudi nekatere domače vrste, ki so vredne, da se razmnožujejo in širijo po dotičnih sadnih pokrajinah (trlika, vidvanjka i. dr.). Da se bo dosegel v tem oziru še boljši uspeh, se bodo v prihodnje prirajale po večjih središčih posameznih sadlarskih pokrajin male lokalne sadne razstave, na katerih se bodo točno določili sadni izbori za dotične pokrajine. Prirediti bo treba tudi specialne razstave za šošnje, moštnece, orehe in broskve.

FRANCOSKA ZUNANJA TRGOVINA.

Is Pariza poročajo: Po podatkih carinske uprave izkazuje francoska zunanja trgovina od dne 1. januarja do dne 30. novembra 1921. leta v milijonih frankov:

	1921	1920
Uvoza:		
Zivila	5451.2	10.965.9
indust. sirovine	10511.9	22.738.6
gotovi fabrikati	4401.1	11.751.4
Skupaj	20.264.2	45.455.9
Izvoza:		
Zivila	1672.7	2325.1
indust. sirovine	5009.1	5589.7
gotovi fabrikati	11.615.8	15.659.6
poštni paketi	1078.1	1052.3
Skupaj	19.370.8	24.626.8

Naraščanje uvoza je pričelo leta 1921 v avgustu in je trajalo skozi do novembra, ločim je izvoz bil ves čas prilično stabilen. Posledica tega je, da je zunanje-trgovinska bilanca Francije za preko milijard frankov pasivna, dasi je bila za prvih 7 mesecev aktivna. Vendar je njegovo razmerje napram letu 1920 mnogo godnejše.

— Iz seje načelnikov Obrtnih zadrug.

V prostorih Zveze obrtnih zadrug so se vršila včeraj posvetovanja načelnikov pomembnih obrtnih zadrug, katerim je predsedoval predsednik zveze Engelbert Frantovič. V imenu Trgovske in obrtne zbornice je bil prisoten konceptni pristav dr. Ivan Pless. Razpravljalo se je o davku na vojne dobičke, o prometnem davku in o cenilnih komisijah. Obsirna debata se je tudi vršila o vprašanju uvedbe devetmesečnega delavnika. Slednjič se je sklenilo, da se dne 5. februarja skliče v Mestnem domu velik javen shod samostojnih obrtnikov s sledečim programom: 1.) ugovor proti odmeri osebne dohodnine, davka na vojne dobičke in poslovni promet. 2.) Izvrševanje različnih obrti v državnih delavnicah. 3.) Raznosterost.

Tedensko poročilo z žitnega trga. Iz Zagreba poročajo: Pretekli teden je konzum žitnih namakov moko, koruzo in ošmen. Ker ponudbe niso bile velike, so cene narastle. Pšenica se je tržila 1520 do 1540 K, koruza 1120 — 1150 K, oves 70 — 1000 K franko postaja vtovoritve.

Povpraševanje je zlasti živahno za oves, za se sedaj zahteva za bosnanski oves že 1020 do 1030 K. Mlini so cene moki zvišali. Osješki mlini notirajo 22 K za št. 0, 21 K za št. 2, a 19 K za prvovrstno krušno moko. Teh cen danes konzum še ne določa, ker je še nekaj blaga v rokah trgovcev, ki svoje zaključke v moki sedaj likvidirajo. Otrobi so dosegli 800 K pariteta Zagreb. Tovorni promet je vzpostavljeno.

Banatski vinski trg. Iz Vršca poročajo: Cene: bela vina v kleti pri proizvodnji 37.50 Din po hekto-procentu do 10 odst. alkohola, za močnejša pa se zahteva 40 do 42 Din po hekto-procentu. Kadarka (10.8—12.5 odst.) stane 40 — 42 Din po hekto-procentu, otelo (črno) 45 Din po hekto-procentu. Stara vina so za 80 do 10 odst. dražja. Prometni zastoj je povzročil stagnacijo v vinski trgovini.

Prost izvoz celih in zmletih koruznih storžev (stokov). V zvezi odloka ministarstva za kmetijstvo se koruzni storži (prazni) ne smatrajo za živalsko krmo v smislu pripombe k št. 2 in 3 izvozne carinske tarife ter se potemtakem lahko prosto in brez carine izvozijo iz države.

Izdajanje uverenj za izvoz valut od strani odbora Narodne banke SHS in njenih filijalk. Ljubljanska carinarnica je dobila od generalne direkcije carine sledečo brzojavko: «Z odlokom finančnega ministra z dne 3. januarja je odobreno odborom Narodne banke SHS in njenih filijalk tudi nadaljnjo izdajanje odobrenj in uverenj o izvozu valut, toda samo individualno in za vsaki slučaj posebej».

— Pregled tranzitnih poštne postaje.

Po odloku Generalne direkcije carin smo je obsejne carinarnice tranzitne poštne postaje odpirati in pregledati samo, ako opravljeno sumijo, da je v poštah zabojih in zavrtkih blago, ki je prepovedano za tranzit čez našo državo, ali pa se tranzit mora posebej dovoliti od kompetentnih oblasti. Tako blago je orožje, municija, smodnik in vsi ostali eksplozivni, monopolizirano blago itd. Vse drugo blago v poštah zavrtkih in zabojih tranzitira našo državo brez vsakega carinskega pregleda.

Balise na praškem trgu s poljskimi pridelki. Dviganje češkoslovaške krone je povzročilo na praškem trgu sledeče gibanje cen (za 100 kg v Kč s vtovorne postaje):

	10. jan.	17. jan.
pšenica	320, 330, 340	295—300, 310, 320
rž	320, 330,	270, 280
ječmen	270—290	260—280
oves	250—270	240—250
grah	400—600	400—575

Profutenti so mnogo volnejši in ponujajo blago v velikih množinah, ker se bojijo inozemske konkurence.

Češkoslovaški sladkorni trg. Iz Prage poročajo: V zadnjih tednih se je izvažalo zelo malo sladkorja. Vseled visokega stajanja češkoslovaške krone je povpraševanje po češkoslovaškem sladkorju ponehalo. Šele v zadnjem času je povpraševanje iz Anglije, ki je najvažnejša uvoznica češkega sladkorja, zopet oživela.

Češkoslovaški finančni minister Novak o naraščanju Kč v inozemstvu. Iz Prage javlja: Tokom debate v proračunskem odboru je zavrnil finančni minister Novak trditve, da je bila češkoslovaška krona dvignjena z umetnimi sredstvi in je izjavil, da se umetna sredstva ne uporabljajo in da se niso mogla uporabljati, ker bi umetno dviganje zahtevalo izdatne finančne žrtve. Če bi bančni urad kupoval krone, bi moral prodati tuje valute, tako da bi bila njegova valuta kmalu pri kraju. Naraščanje češke krone je bilo posledica aktivne bilance, iz spremene nenege naziranja inozemstva o češki valutni po zadnji mobilizaciji.

Borza

Zagreb, devize: Berlin 151 — 154, Bukarešta 225, Milan 1300 — 1322, London 1280 — 1290, Newyork ček 300 — 303, Pariz 2160 — 2480, Praga 540 — 556, Dunaj 3.20 — 3.30, Budimpešta 44.50 — 45, Svica 6000 — 6050, valuta: dolar 293 — 302, rublj 22 — 25, češke krone 559, 20 K v zlatu 1020, napoleoni 1025, — 1050, marke 133 — 135, leji 202 — 220, turške zlate lire 1100 — 1125.

Banka za Primorje 730 — 780, Trg. obrtna banka 300 — 330, Hrv. eskomptna banka 780 — 790, Brodska banka 395, Jadranska banka 1030 — 1060, Jugoslovenska banka 498 — 510, Ljub. kreditna banka 915 — 930, Slavenska banka 480 — 490, Pratekciona 5500, Rečka puška banka 470 — 480, Slov. eskomptna banka 660, Srpska banka 720 — 723, Goranin 675, Gutman 1650 — 1690, Narodna šumska industrija 575 — 585, Našička industrija drva 450 — 470, Slavonija 600 — 700, Dubr. paroplovna družba 4500, Trbov. premogok. družba 980 — 1075.

Beograd, valuta: dolarji 75, marke 37, leji 53.50, levi 47, napoleoni 240, devize: London 319, Pariz 610, Zeneva 1450, Praga 129.75, Dunaj 0.88, Budimpešta 11, Berlin 37.50, Milan 328.

Praga, devize: Berlin 27.10 — 27.50, Curih 1078 — 1082, Milan 237 — 239, Pariz 444 — 446, London 230 — 232, Newyork 54 — 55, Beograd 71.50 — 72.50, Sofija 35.10 — 35.90, Dunaj 0.42 — 0.62, Varšava 1.22 — 1.82, valuta: marke 27.10 — 27.30, švicarski franki 1073 — 1077, lire 234 — 236, francoski franki 141 — 443, funti 229 — 231, dolarji 53.75 — 54.75, dinarji 68.50 — 69.50, leji 33.65 — 34.65, avstrijske krone 0.42 — 0.62, poljske marke 1.02 — 1.62, madžarske krone 7.45 — 8.05.

Curh, devize: Berlin 2.57, Newyork 5.15, London 21.67, Pariz 41.50, Milan 22.40, Praga 9.40, Budimpešta 0.75, Zagreb 1.75, Varšava 0.15, Dunaj 0.15, avstrijske žigose krone 0.08.

Dunaj, devize: Zagreb 33.18 — 33.28, Beograd 132.70 — 132.90, Berlin 50.95 — 51.03, Budimpešta 14.78 — 14.81, London 37.90 — 438.10, Milan 439.90 — 440.10, Newyork 101.98 — 102.02, Pariz 834.80 — 835.20, Praga 194.97 — 195.03, Sofija 65.70 — 65.80, Varšava 2.99 — 3.01, Curh 2029.75 — 2030.25, valuta: dolarji 99.98 — 100.02, levi 60.95 — 61.05, marke 50.97 — 51.03, funti 431.90 — 432.10, francoski franki 824.80 — 825.20, lire 133.90 — 434.10, dinarji 131.70 — 131.90, poljske marke 2.97 — 2.99, leji 72.95 — 73.05, švicarski franki 1999.75 — 2000.25, češke krone 194.97 — 195.03, madžarske krone 14.78 — 14.81.

Berlin, devize: Rim 884.10 — 885.90, London 861.60 — 863.40, Newyork 204.04 — 204.46, Pariz 1628.35 — 1631.65, Svica 3065 — 3074, Dunaj 5.73 — 5.77, Praga 377.00 — 378.40, Budimpešta 20.62 — 20.66.

Lastnik

Morski ropar

(Le Flibustier des Mers.)

Vzorašnje nadaljevanje je bilo vedel nebuje tiskarske napake nejasno. Zato prinašamo danes nadaljevanje romana zadnjega pravilnega odstavka, to je od 9. poglavja dalje.

Roman.

9

Tako je pričela pod okriljem kraljevskih topov in pred očmi kraljevskih komisarjev organizacije tiste slavne ekspedicije, ki je postala najvažnejše podjetje Flibustejcev, kakor nam sporoča zgodovina. Niti gospoda Saint Laurent ali Begon niti gospod de Cussi-Tarin nista te ekspedicije najmanj ovirala. General Grogner je zadel pravo. Južno morje nikakor ne spada več pod jurisdikcijo komisarjev francoskega kralja. Že samo s tem odhaja korzarsko brodogradje izven francoskega območja, tembolj, ker se podaja na pot brez vsakršnega korzarskega pisma. Kralju Francije je bilo dovolj, da se brodogradje obnaša med vožnjo po francoskih vodah dovolj spodobno in da ne izpali nobenega strela od Tortuge pa do Magalhãesovega preliva. Dalje naprej pa, bože moj, neka se briga španski kralj, ki je tudi dovolj močen monarh, da si varuje svoje Južno morje pred roparji in pirati, ki so si zabili v glavo, da se hočejo voziti tam okoli. Če so ti pirati Angleži ali Francozi, ni v tem nikakršne razlike, saj sta vladi v Londonu in v Versaillesu dovolj pogosto in dovolj jasno izjavili, da takšnih slabih državljanov ne priznata in da odklanjata vsako odgovornost za njihove čine. Razven tega je general Grogner zagotovil trojico, namestniku in komisarjema, da bo takoj, čim prevozi Magalhãesov zaliv, opustil francosko državljanstvo in razvil namesto burbonske novo zastavo, zaradi katere se najbolj katoliško špansko Veličanstvo

pač ne bo moglo pripraviti z najboljšimi krščanskimi francoskim Veličanstvom. «Kakšna pa bo ta zastava?» vpraša gospod de Cussi. «Ta-le tukaj», odgovori Grogner in razvije kos blaga, ki ga je doslej nosil zloženega v žepu. In vsi, razven drznega Grognerja, se zgroze. Kajti zastava je bila črna in je kazala na vsakem oglu belo mrtvaško glavo. Tako so se razvijale po sili tajne pa zelo uljudne vezi med Flibustejci in kraljevimi komisarji, istimi komisarji, ki so imeli od svojega gospodarja in kralja nalogo, da najstrožje zatro Flibustejce. Toda kakor je tudi izgledalo, da sta oba komisarja in namestnik popustila od svoje prvotne strogosti, sta Saint Laurent in Begon vendar vtrajala pri svojih prvotnih načrtih in nikakor nista popustila od prvotne namere, da izpremenita korzarje v miroljubne poljedelce in koloniste. Njuna potrpežljivost in prizanesljivost je veljala edino le onim pustolovcem, ki so se uklonili kraljevi volji in obljubili, da bodo Antile čimprej zapustili ali pa se podali tako daleč proč, da ne bo od tam nobena pritožba več dospela na kraljeva ušesa. Drugi pustolovci, ki se niso znali prilagoditi novim razmeram, so prišli pač v škodo. Med nje je spadal tudi Tomaž Jagnje. V posebni in obenem usodni naklonjenosti kralj nikakor ni pozabil na hrabrega Tomaža, ki mu ga je pred šestimi leti predstavil gospod de Cabaret, sedanjí maršal Francije. Ne da bi ga hvalili brez potrebe, moramo reči, da je bil Ludvik v resnici velik vladar. Kjer je bilo potrebno, je znal bogato nagraditi, drugod pa tudi enako obilno kaznovati, če se je našel zločinec, ki je kazen zaslužil. Ko niso španske pritožbe ponehale, ampak se le vedno huje in glasneje množile, in ko je toliko oškodovancev vpilo po pomoč v Versaillesu, je kralj, ki je pravkar listal po kupu listin o tej zadevi, da diktira plemenitemu gospodu de Colbertu svoje ukaze, odprl svežen aktov ravno na mestu, kjer je našel znano junakovo

ime. Vzkliknil je, nemilo presenečen: kajti Tomaž Jagnje, ki ga je nekdo kralj sam povzdignil v plemiški stan, je bil najbolj očrnilen in proti njemu so bile pritožbe najhujše. «Kaj?» vzklikne. «Tako hraber in junaški vitez je postal navaden ropar in nepridiprav? Če je to res in če ne sledi temu grehu takojšnja pokora, potem ni v tem slučaju nobene milosti več! Naša nekdanja hvaličnost in naklonjenost ne sme škoditi nevarnega roparja, marveč nasprotno, izpremeniti se mora v pravično jezo in kazni!» V instrukciji «za gospode komisarje Njegovega Veličanstva, namenjene v Západo Indijo», se je zato ob robu našla od lastne roke že omenjenega državnega tajnika opazka, kjer je izrecno zaznamovano ime Tomaža Jagnjeta. Zato sta se oba komisarja tako začudila, ko je njihov čoln prihajal na Tortugo in sta našla tako slavno «Lepo podlasico», Tomaževo ladjo, zasidrano, da se nista mogla vzdreti in sta si jo pokazala drug drugemu s pristom. Tomaž, ki je iz svoje line opazoval prihod komisarjev, je videl to kretnjo, pa si je ni znal tolmачiti in ni niti slutil, da pomeni še prav posebno in opasno pozornost zanj... Ekspedicija na Južno morje se je veselo organizirala dalje, pod dobrotnimi pogledi kraljevskih komisarjev in močnejšimi topovi njunega brodogradja. S svoje zasidrane «Lepo podlasice» je Tomaž mogel vsak dan opazovati vse priprave, kolikor ga je bilo volja. Toda vkljub napetemu premišljevanju se ni mogel navaditi na novi položaj. In rdovratno se je celo branil, da bi ga bil razumel. Kako je že to? Gospodje de Cussi, Saint-Laurent in Begon so najprej tako grozeče gremeli proti vsej Flibustiji in vsem njenim članom, sedaj so pa naenkrat tako krotki in prizanesljivi in tako čudovito podpirajo to najnovejšo in največje flibustejsko podjetje in mu dajejo potuho? ... Saj tako je in nič drugače! Vsak dan prihajajo celi roji čolnov in splavov in

prinašajo novo municijo, orožje, sode, zahteje in tako dalje, izkravajo svoje blago v ekspedičijske ladje in se prav nič ne skrivajo... Tomaž je bil ves iz sebe in nekega dne se ni mogel več zdrževati. Ludvik Guénolé je bil nekega dne povsem presenečen, ko so ga motili v njegovi popoldanski pobožnosti in ga prišli klicati, naj pride Tomažu na razgovor o tej zadevi. «Sveta Devica», je Tomaž jezno pričel ta razgovor. «Sveta Devica z Velikih vrat! Kaj je res tem ljudem vse dovoljeno, meni pa nič? Ali nismo vsi enaki pustolovci in skitalci za srečo, oni prav tako kakor jaz? Brate Ludvik, kakšno je tvoje mnenje? Ali more biti kralj tako krivičen, da trpi takšno neenakost?» Guénolé ni prav vedel, kaj naj odgovori. Bal se je pa najhujšega. Zato je porabil to priliko, ker na boljšo ni mogel upati, in je s solzami prošil in rotil Tomaža, naj se podvrže kraljevi volji in naj pusti svoje dosedanje zločinsko in morilsko življenje. «Ne pozabi», pravi. «On sam je govoril Petru: Kdor potegne svoj meč, bo z mečem ubit.» «Poslušati, pokoriti se, tega ne morem», odgovori Tomaž in gleda v tla. Potem zmirne z rameni in se vrne k svoji prvi misli. «Govori raje, ali ti razumeš kaj, kako je to, da je dovoljeno Flibustejstvo v Limi ali Panami, v Puerto Bella in Ciudad Realu pa je zabranjeno?» «Kaj vem jaz?» odgovori Guénolé. «Pa če je že tako, zakaj ne odidem v Panamo ali Limo? In zakaj nisi podpisal pogodbe s tem Grognerom, ki ti je ponujal tolikšen delež?» Zopet pogleda Tomaž v tla. Napram Ludviku sicer ni hmel mnogo prikrivati, vendar bi si bil raje jezik odgriznil, ko da ga nalaže: «Ona ni hotela», zamrmra. Sedaj Guénolé ne vprašuje ničesar več. — Tomaž pa se mu vrže na prsa in ga stisne k sebi:

«O, brate Ludvik,» zaliti prav na tih, kakor da se sramuje, «oh, ko je tako ljubim!... Ljubim jo!... Ona pa... O, brate Ludvik, samo tebe še imam, tebe edinega, ... ti mi ostani, osiani za vedno!...» Se istega večera se je Tomaž slino razliutil. Z Juano je namreč odšel na kopno in se potikal z njo od beznice do beznice, da najde v družbi starih prijateljev. V družbi je bil tudi Benčan Loredan. Pri tej priliki je pa tudi zapazil, da mu slede neke dvomljive postave, najbrže voluni, ki mu slede iz ene beznice v drugo, najbrže da prisuškujejo, če bo govoril kaj o svojih načrtih. Tomaž ves besen potegne svoj meč in skoči med to sodrgo, ki se zleteti, kakor jata vran, kadar se med nje pokaže orel. «Kaj naj to pomcni?» zatuli Tomaž za njimi ves besen. «Ali sem izdajalec ali upornik? Bogami da to še postanem, če me ne pustite v miru!» Toda Juana ga zasmehuje. «Ne, to ne boš postal, saj si le psiček, ki se zna plaziti in mahljati, ki pa nima zoba, da ugrizne.» Sedaj se je delala, da ga zaničuje, in javno mu je kličbovala ter mu vedno in pri vsaki priliki očitala, da je preveč pokoren ukazom teh raznih Cussijev, Saint-Laurentov in Begonov. Vse to pa zato, ker še niso odrinili na rop, odkar je francoska kraljevska eskafera v luki. (Dalje prihodnjic.)

Vremensko poročilo

Ljubljana 806 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja ob uri	Stanje barometra v mm	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo
23. jan.	7.	749.8	-2.8	sev. vzh.	obl.
14.	41.3	-2.8	"	"	"
21.	744.3	4.1	"	"	"

Srednja večerjska temperatura -3.1, dnevna -2.2.
Vremenska napoved: več jasno sev. vremen.
Solnce vzhaja ob 7.56, zahaja ob 16.50.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi 1 Dn., vsaki nedeljni 5 besedi 1 Dn. — Trgovski oglas, doplačevanje, spremembe do 20 besedi 5 Dn., vsaki nedeljni 5 besedi 2 Dn. — Pisce se sprej. (Lahko tudi v zmanj.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložna oznaka za odgovor.

Službe

Prodajalka, dobro izurjena, večjo popolno trgovino s mešanim blagom, in salfokontista
s prakto, sprejme tverda Norb. Zanier & sin, Sv. Peter v Savinski dolini. 142

Učenceo, brepak, zdrav, od poštenih staršev, se sprejme pri tverdi Norb. Zanier & sin, Sv. Pavel pri Preboldu. 145

Obči državljanski zakon,

tiskan 1. 1811. (antikviteta), se po ugodni ceni proda. Naslov poroč. An. zavod Drago Bezeljak in drug, Ljubljana. Sedna ulica 5. 173

Dopisovanje

Zenitna ponudba. Višji uradnik si želi znanja z gospodino ali mlado vdovo (Slovenko) ki ima svojo hišo, posestvo ali v gotovini najmanj petstotino bron. Samresne ponudbe na upravnistvo «Jutra» pod št. 120. 181

Mlad gospod,

178
izobražen, želi dopisovati z inteligentno gospodino v srbohrvatskem, nemškem, italijanskem ali francoskem jeziku. Tema izbora gospodinska. Pisma pod: «Zabava» na upravnistvo «Jutra».

Razpisa

10.000 K 181
dam onemu, ki mi preskrbi stanovanje takoj ali po-nejaj. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zdravo stanovanje».

Tehnik

182
sprejme v popolno inštrukcijo realca proti brani. Cenjene ponudbe pod «Tehnik» na upravnistvo «Jutra».

Eno ali dve sobi!

mesni in meštrani more dobiti v sredni mesta višji državni uradnik, zlasti kak vsučilisti profesor, ki najoo potrebuje primerno stanovanje. Pisemne ponudbe pod «Zelo ugodno v Ljubljani» na upravo «Jutra» 187

Leča sa kuhio,

171
nova, debelozarnata in makovo seme se dobi pri Sever & Komp. Ljubljana, Wolfova ulica 12. (ahitvajte na cenik vrtič in poljskih semen.

ERJAVEC & TURK

2170 „pri Zlati ropu“
trgovina z železnino (prej Hammerschmidt)
Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7
nasproti križevniške cerkve.
Zaloga cementsa in karbida.

Razprodaja.

Radi stanovanjskih razmer se vrši dne 24. in 25. januarja, vselej od 2. do 4. ure popoldne, v skladišču pri Ranzingerju razprodaja dobro ohranjenega pohištva po jako ugodnih cenah.

Veli a auto-delavnica in garaža

JOSIP JUG
sprejema vsakovrstna popravila od najmanjših do generalnih popravil. Postrežba točna, delo zajemena. 2042
Maribor, Tržaška cesta 16.

Inženier dr. Miroslav Rasal

abstraktno povečanje stavbenih inženier
Ljubljana
Ruhovna ulica št. 7.
Specialno strojno podjetje za obnove, izboljšave in večje popravila.
Izraha vodnih sil.

? Ali ste že poslali na-ročnino za „Jutra“ ?

Uradnika, oziroma uradnico

veščo popolnoma strojepljsja, slovenske in nemške korespondence, sprejme takoj v službo večja tovarna v Ljubljani. Ponudbe pod „Korespondenca“ na upravo „Jutra“.

Naročite takoj Ljubljanski Zvon za leto 1922.

Pod novim uredništvom pesnika Fr. Albrechta bo novi letnik jako zanimiv in mnogovrsten. Sodelovali bodo najboljši naši leposlovnai pisatelji, tudi tisti, ki se zadnja leta niso več oglašali.

Naročnina za celo leto znaša 60 dinarjev in se pošilja na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Prešernova ulica.

Združena vranska društva: Citaluica, Ciril-Metodova podružnica, Sokol, Vranska vila in Podružnica jugoslovenske matice naznanjajo tužno vest, da je preminul njihov odbornik, podstarosta, predsednik, oziroma soustanovitelj, gospod

Ivan Jakše učitelj na Vranskem

dne 20. januarja 1922 ob 8. uri dopoldne v deželni bolnici v Ljubljani.
Truplo blagega pokojnika se prepelje iz Ljubljane na Vransko, kjer se bo v torek, 24. t. m. ob 1/4. uri popoldne vršil pogreb iz sokolske telovadnice na pokopališču.
Neumornemu društveniku bodi ohranjen blag spomin

Vransko, dne 21. januarja 1922.

Naznanilo.

162
Conjenemu občinstvu oljudno naznanjavo, da spa bila po mestnem stanovanskem uradu prisiljena izprazniti najine doseđante trgovske lokale na Gospo-svoetski cesti št. 10
v lastno hišo na Dunajski cesti šte. 11, poleg Figovca (preje Agnola), ne da bi imela čas isto kakor bi bilo potrebno preurediti.
Prisporočava se za nadaljnjo naklonjenost, ter beležica z odličnim spoštovanjem
ZALTA & ŽILIČ, Ljubljana
trgovina železnine.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Kapital: K 20,000,000 Rezerve okrog K 6,000,000
PODRUŽNICE: NOVO MESTO IN RAKEK LJUBLJANA, ŠELENBURGOVA ULICA ŠT. 1 IZVRŠUJE VSE BANČNE TRANSAKCIJE NAJKULANTNEJE
DENARNE VLOGE — NAKUP IN PRODAJA: EFEKTOV, DEVIZ, VALUT — ESKOMPT MENIC, TERJATEV, FAKTUR — AKREDITIVI — BORZA 349 26
Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubliani.